

BOOKBIRD 2023

V **prvi številki** revije *Bookbird* 2023 je v središču pozornosti literatura za otroke in mladino v jugovzhodni Aziji.

Lalaine F. Yanilla Aquino nam v prispevku *Philippine Children's Stories as Protest* (Filipinske zgodbe za otroke kot protest) predstavi pet slikanic, ki so izšle od leta 2016 do leta 2022 in so odziv na tedanje politične in družbene razmere. Štiri od njih so napisane v filipinščini, ena pa v angleščini. V slikanicah Weng D. Cahiles: *Si Kian*, Heidi Emily Eusebio-Abad: *Water Lilies for Marawi*, Mon Sy: *Si Laleng at ang Lakbay-Paaralan*, Mon Sy: *Kakatok-Katok sa Bahay ni Benok* in Augie Rivera: *May Sungay ang Hari* so opisani aktualni dogodki tistega časa, boj proti prepovedanim drogam, verski konflikti, politična nasprotja, dogodki, ki so bili zaznamovani z nasiljem.

V prispevku *M Is for Movement* (G je za gibanje) prikaže Herdiana Hakim s knjigo Innosanta Nagare: *M is for Movement* iz leta 2019 političen tekst za mlade kot priložnost za kritično razmišljanje in presojo. Z branjem zgodbe o družbeno političnih razmerah v Indoneziji v času diktature rastejo mladi tudi duhovno, krepi se jim zavest o moči povezanosti. Ta in aktivna udeležba v prizadevanjih za spremembe lahko privedejo do želenega cilja. Poudari tudi vrednost tega teksta za pedagoge.

Barbara Tannert-Smith v prispevku "*And Now This Story Is Ours*": *Fairy Tale and Collage in Trung Le Nguyen's The Magic Fish* ("In sedaj je ta zgodba naša": Pravljica in kolaž v knjigi *The Magic Fish* pisatelja in ilustratorja Trung Le Nguyena) analizira grafično novelo vietnamsko-ameriškega avtorja, ki v povezanosti s klasičnimi zahodnimi pravljičami opisuje odnose med

prvo in drugo generacijo vietnamskih imigrantov v Ameriki ter reševanje problemov identitete in spolnosti. Knjiga je pri Random House izšla leta 2020.

Prispevek Nurul Fateha *Metamodern Engagement and Micropower in Lissa Evans's Wed Wabbit* (Metamoderno delo in mikro moč v knjigi *Wed Wabbit* Lisse Evans) je študija o metamodernizmu in mikro moči na primeru knjige *Wed Wabbit*, ki jo je napisala britanska pisateljica Lissa Evans.

Prispevek Chrysse Kouraki in Vicky Patsiou *The Image of "Foreigner" in George Sari's Autobiographical Fictional Characters* (Podoba "tujca" v avtobiografskih izmišljenih osebah George Sari) je predstavitev v Grčiji zelo priljubljene pisateljice George Sari in njenih knjig, ki opisujejo migrante. Tovrstne izkušnje ima kot hči Francozinje in Grka tudi sama. V knjigah opisuje tako migracije Grkov v druge države kot tudi tuje prišleke v Grčiji. Izkušnje enih in drugih so podobne. Slabi stereotipi, ksenofobija, podcenjevanje, kulturne razlike in drugo so razlogi za nesprejemanje tujcev in slabo počutje ljudi v novi državi. Sarijeva želi s svojim pisanjem opozoriti na zmote in poudariti vrednote ljudi.

Za prispevek *Economic Hardship in Taiwanese Picturebooks* (Gospodarske težave v tajvanskih slikanicah) je Shih-Wen Sue Chen izbrala in opisala nekaj slikanic, ki govorijo o revščini. Vzroki zanjo so različni, lahko je posledica izgube posla ali službe, lahko jo povzroči alkoholizem in podobno. Večinoma starši rešujejo slabo situacijo v družini, v nekaterih primerih pa morajo poskrbeti za preživetje otroci sami, tako da opustijo šolo in gredo delat, kot to stori v eni od knjig starejši brat, ki je tudi sam še vedno otrok, a prevzame skrb za mlajšega brata.

Za rubriko Otroci in njihove knjige sta Wigati Yektiningtyas in James Modouw pripravila prispevek *Bringing Books to Life: Engaging Papuan Children to Read* (Oživiti knjige: vključevanje papuanskih otrok v branje), v katerem opišeta prizadevanja, da bi papuanske otroke iz skrajnega vzhoda Indonezije navdušili za branje knjig. Upoštevata ugotovitev, da se otroci bolje odzovejo in raje berejo knjige, ki so napisane v lokalnem jeziku in ki opisujejo stvari, ljudi, rastline, živali, skratka okolje, ki ga poznajo. Kreativne delavnice, ki vključujejo pesmi, ples, igre, slikanje in druge kreativne dejavnosti, pripomorejo k navdušenju otrok za branje knjig.

Katja Wiebe in Jutta Reusch predstavi v prispevku *Colibri – Corpus Libri et Liberi* projekt digitalizacije knjig za otroke in mlade odrasle v nemškem jeziku iz 19. stoletja, ki ga sponzorira Deutsche Forschungsgemeinschaft in v katerega je vključena tudi Internationale Jugendbibliothek iz Münchna.

Katalonsko pisateljico Núria Albertí nam v prispevku *Núria Albertí's Children's Poetry, a Metaphor for Humor and Irony* (Poezija za otroke Núrie Albertí, metafora za humor in ironijo) predstavlja Moisés Selfa Sastre in Enric Falguera Garcia.

Predstavitvi strokovnih knjig o mladinski literaturi po izboru Jutte Reusch iz Internationale Jugendbibliothek sledi izčrpno poročilo o 38. svetovnem kongresu IBBY v Putrajayi v Maleziji leta 2022, ki ga je napisala Carolina Ballester, nova izvršilna direktorica IBBY. Na koncu je objavljena še poslanica ob 2. aprilu, mednarodnem dnevu knjig za otroke 2023. Za sponzorja je bila izbrana grška sekcija IBBY. Poslanico *Jaz sem knjiga, preberi me!* je napisal Vagelis Iliopoulos, ilustrirala pa Photini Stephanidi.

Osrednja tema **druge številke** revije je *playing in and through Children's Books* (igranje v knjigah in s knjigami za otroke).

Izjemnega švedskega umetnika, igralca, filmskega režiserja, pisatelja, komika Hansa Alfredsona (1931–2017) in njegova dela predstavi Björn Sundmark in Annette Mars v prispevku *The Play of Words, Music, and Images in Hans Alfredson's Flowery Frankfurters* (Igra besed, glasbe in podob v *Flowery Frankfurters* Hansa Alfredsona). Z analizo dela prikažeta uspešen pristop posredovanja teksta skozi različne medije, in to s pripovedovanjem, igro, likovnim izrazom, glasbo.

Sylvia Pantaleo opiše v prispevku *Reviewing the Multifaceted Complexity and Potential of Wordless Picturebooks* (Pregled izraznih kompleksnosti in potencial slikanic brez besed) pojav slikanic brez besed, njihovo strukturo, njihova poimenovanja, njihovo pedagoško uporabnost, zlasti pri učenju jezika, in njihov sprejem tako pri mladih kot pri odraslih. Omenja tudi uspešen projekt, ki ga je podprla Mednarodna zveza za mladinsko književnost IBBY, potujočo razstavo *the Silent Books Project* italijanske sekcije IBBY, pri katerem je sodelovalo in podarilo knjige brez besed 23 nacionalnih sekcij, tudi slovenska. Danes so na voljo tri zbirke, prva v knjižnici na italijanskem otoku Lampedusa, kjer se je projekt začel, druga v raziskovalnem centru v Rimu, tretja zbirka v obliki potujoče razstave bienalno obišče eno od sekcij IBBY. Vsekakor pa so tudi knjige brez besed dobra motivacija za vstop v svet knjig.

Z igro privabijo tudi gibljive knjige. Frank Serafini in Lindsey Moses opišeta v prispevku *An Analysis of the Semiotic Resources of Contemporary Movable Picturebooks* (Analiza pomenov sredstev v sodobnih gibljivih

slikanicah) vrste in žanre leposlovnih in poučnih gibljivih slikanic, ki z domiselnostjo in s spodbudo k interakciji pridobivajo mlade in odrasle bralce.

Macarena García-González in Xavier Mínguez-López v prispevku *"Paper White" Characters and the Desire for Homogeneity in Spanish-Language Picturebooks* ("Papirnato bele" osebe in želja po enovitosti v slikanicah v španskem jeziku) kritično ocenita slikanice, napisane v španskem jeziku, ki so izšle v Španiji in v državah Latinske Amerike in ki so prejele nagrade ali so jih priporočale institucije za promocijo branja. Poudarjata, da je etničnost v njih odsotna, zbrisana ali folklorizirana. V teh priporočenih slikanicah dominirajo belci.

Helen Adam in Yvonne Urquhart poročata v prispevku *A Cause for Hope or an Unwitting Complicity?* (Povod za upanje ali nezavedna sokrivda?) o analizi nagrajenih novejših avstralskih otroških slikanic, kjer se je pokazala rasna različnost, kjer so priseljenci iz Evrope privilegirani, staroselci in priseljenci od drugod, na primer iz Azije, pa so marginalizirani, zanje še vedno veljajo stereotipi. Upanje v zadnjem času vzbujajo prizadevanja kompetentnih institucij za izdajanje knjig, ki si prizadevajo, da v knjigah zaživi v tekstu in v sliki bogata in slikovita kulturna raznovrstnost.

Mateusz Świątlicki in Sylwia Kamińska-Maciąg pišeta v prispevku *Northern Lights Are Our Friends* (Severni sij je naš prijatelj) o knjigah za otroke in mlade odrasle o deportacijah v Sibirijo. V Sibirijo in še druge oddaljene kraje v Sovjetski zvezi so poleg Rusov pregnali ljudi različnih narodnosti, npr. Poljake, Ukrajince, Litovce. Deportirali so tudi cele družine. Avtorja opišeta knjige, ki so izšle v Kanadi, ZDA, Litvi in Poljski.

Prispevek *BILIJ* (BILIJ), ki so ga napisale María José Dulcic, Valentina Rivera in Constanza Mekis, je uvrščen v rubriko Otroci in njihove knjige. V prispevku je predstavljena BILIJ – Biblioteca Interactiva Latinoamericana Infantil y Juvenil (Interaktivna latinsko ameriška biblioteka za otroke in mladino), ki je bila ustanovljena v Čilu leta 2022. V programu ima spodbujanje ustvarjanja kvalitetnih sodobnih knjig za otroke in mladino, ki naj tematsko vključijo tudi migracije, priseljence, avtohtone prebivalce in manjšine. Prizadeva si tudi za ustanavljanje knjižnic, kjer se z raznimi aktivnostmi spodbuja branje in druge kreativne dejavnosti, prevzamejo pa naj tudi socialno vlogo za sosesko in vključujejo tudi migrante.

Indonezijsko pisateljico Redo Gaudiamo in njeno trilogijo *Na Willa* nam predstavi Anna Elfira Prabandari Assa v prispevku *Reda Gaudiamo, Childhood Memory, and Na Willa* (Reda Gaudiamo, spomin na otroštvo in *Na Willa*).

Sietse Hagen opiše v prispevku *Friendly Ghosts, Horrifying Reality: Female Infanticide in Ranjit Lal's Faces in the Water* (Prijazni duhovi, grozljiva resničnost: detomor otrok ženskega spola v knjigi Ranjita Lala: *Faces in the Water*) knjigo o srhljivi pristranskosti do ženskega spola.

V novicah o IBBY Carolina Ballester poroča o akcijah za pomoč ljudem na vojnih področjih in na področjih, ki so jih prizadele naravne nesreče.

Dva spominska zapisa sta posvečena preminulima, nemškemu ilustratorju Wolfu Erlbruchu (1948–2022), Andersenovemu nagrajencu 2006, in češki ilustratorki in pisateljici Květi Pacovski (1928–2023), Andersenovi nagrajenki 1992.

Osrednji prispevki v **tretji številki** obravnavajo temo vojne in razseljevanja v literaturi za otroke.

Åse Marie Ommundsen, Gro Marie Stavem in Anne Kristine Øgreid so v prispevku *The Role of the Child in a War Zone* (Vloga otroka na vojnem področju) opisale odziv in odgovore skupine desetletnih učenk in učencev v Oslu na vprašalnik o prebrani slikanici o vojni norveškega pisatelja Arneja Svingena in poljske ilustratorke Kamile Slocinske *Når Kaniner Blir Redde*. Projekt je pokazal, da je slikanica o vojni pri skupini vzbudila kritičen in emocionalen odziv, kar je odraz tudi tega, da se je projekt izvajal dvajset dni po napadu Rusije na Ukrajino in so bile zelo pogoste informacije, poročila in pogovori o vojni tudi v družinskem krogu.

Ani Chubinidze v svojem prispevku *Young People and Collective Trauma in Georgian Fiction about The Abkhazian War and The 2008 Russo-Georgian War* (Mladi in kolektivna travma v gruzijskem leposlovju o abhazijski vojni in rusko-gruzijski vojni leta 2008) predstavi knjige, ki opisujejo vojni, ki sta pri mladih pustile travmatične posledice.

Maria Todorova in Kathleen Ahrens posvečata prispevek *Children's War Diaries as Agents of Peace* (Otroški vojni dnevniki kot posredniki miru) otroškim vojnim dnevnikom. Posebej analizirata dva, ki sta jih napisali deklici – Zlata Filipović: *Zlata's Diary: A Child's Life in Sarajevo* (Zlatin dnevnik: otroštvo v obleganem Sarajevu) in dnevnik Nadje Halilbegovich: *My Childhood under Fire: A Sarajevo Diary*. Analizirata tudi dnevnik Sheile Allan: *Diary of a Girl in Changi 1941–1945*. Zapisi o otroškem doživljanju vojn v Sarajevu, Singapurju in drugod po svetu spodbujajo k zavzemanju za mir.

Francisco Antonio Martínez-Carratalá in Sebastián Miras v prispevku *Poetry, Art and Historical Memory*

(Poezija, umetnost in zgodovinski spomin) na primerih dveh pesniških slikanic opozorita na dragoceno možnost za tvoren pogovor o vojni, njenih grozotah in posledicah. Za slikanico *I never saw another butterfly: children's drawings and poems from Terezin concentration camp, 1942–1944* je Hana Volavková zbrala slike in pesmi otrok iz koncentracijskega taborišča Terezin v času druge svetovne vojne. Pisateljica María José Ferrada in ilustratorka María Elena Valdez sta v pesniški slikanici *Niños* opisali strahote otrok v času diktature Augusta Pinocheta v Čilu.

Yeojoo Lim in Sarah Park Dahlen se v prispevku *The Paradox of DMZ: Making War, Division, and Unification Intelligible Through Korean Picture-books* (Paradoks DMZ: Vojna, delitev in združitve v korejskih slikanicah) posvetita slikanicam v Južni Koreji, ki vsebinsko zaobjemajo korejsko vojno, razdelitev na Demokratično ljudsko republiko Korejo na severu in na Republiko Korejo na jugu korejskega polotoka, podpis o prekinitvi ognja in ustanovitvi DMZ (Demilitarized zone), demilitariziranega območja med S. in J. Korejo, območja brez vojske, ki je 250 km dolgo in 4 km široko.

V prispevku *The Use of Images to Explore the Indigeneous Experience of Conflict in Australian Children's Picturebooks* (Uporaba podob za raziskavo o bojih domačinov v avstralskih slikanicah za otroke) nam Margaret Baguley in Martin Kerby opišeta slikanici Alfred's War (Rachel Bin Salleh in Samantha Fry, 2018) in *Multuggerah and the Sacred Mountain* (Frank Uhr in Debra O'Halloran, 2019), v katerih nastopajo avstralski staroselci kot borci v času prve svetovne vojne in v bitki pri Meewahu.

Ukrajinski knjižni ustvarjalci Romana Romanišin, Andrij Lesiv in Oleksandr Shatokhin v pogovorih z Niel som Beintkerjem in Chrysogonusom Siddho Malilangom spregovorijo o svojem delu v okolju, kjer divja vojna, in o ustvarjanju knjig z vojno tematiko za otroške bralce, kar je občutljivo in odgovorno delo.

Ignacia Saona Urmeneta, Ja'nos Kovacz-Navarro in Soledad Véliz Córdova pišejo v prispevku *La Guerra de los Yacarés* (Vojna krokodilov) o cenzuri v času diktature v Čilu.

Na straneh, ki so namenjene poročanju o delu IBBY, je poročilo o predstavitvi IBBY na letošnjem bolonjskem knjižnem sejmu, navedeni so kandidati za Andersenovo nagrado 2024, med katerimi sta pisatelj Peter Svetina in ilustrator Damijan Stepančič, poročila o strokovnih srečanjih, ki so jih pripravile posamezne sekcije IBBY po svetu, in vabilo na 39. kongres IBBY (od 30. avgusta do 1. septembra 2024 v Trstu).

Med novejšimi strokovnimi knjigami, ki jih v branje priporočajo sodelavci Mednarodne mladinske knjižnice v Münchnu, sta tudi knjigi Yukiko Hiromatsu: *Japanese Picturebooks: 100 Years, 100 Illustrators, 100 Books in Dust Off the Gold Medal. Rediscovering Children's Literature at the Newbery Centennial*.

Barbara Zorman na dopisnici predstavlja knjigo *Lisičja luna* pisateljice Maše Ogrizek in ilustratorke Tine Dobrajc. Knjiga je izšla leta 2021 pri založbi Miš.

V **četrti številki** so ob 70-letnici IBBY zbrane najpomembnejše informacije o IBBY in o dejavnostih te zveze. Najprej so predstavljeni nominiranci za nagradi Hansa Christiana Andersena 2024. Kandidata iz Slovenije sta Peter Svetina za Andersenovo nagrado

za pisatelje in Damijan Stepančič za Andersenovo nagrado za ilustratorje. Med stranmi, ki predstavljajo 59 nominirancev, ki jih je nominiralo 33 nacionalnih sekcij IBBY, so objavljena imena vseh dosedanjih Andersenovih nagrajencev – od leta 1956 do leta 2022 – in 12 članov mednarodne žirije za Andersenovi nagradi 2024, med katerimi je tudi Pavle Učakar iz Slovenije. Liz Page in Aline Frederico pišeta o glasilu IBBY, o reviji *Bookbird*. Članka Evelyn Arizpe in Ahmada Redze Khairuddina sta posvečena International Board on Books for Young People, IBBY, ki praznuje 70-letnico. Alexander Korb piše o dokumentarnem filmu *Give us Books, Give Us Wings: Jella Lepman's Bridge of Children's Books* iz leta 2023, avtorja in režiserja Andreasa Steinhöfla, ki je posvečen Jelli Lepman (1891–1970) in njenim prizadevanjem za razumevanje med ljudmi in za mir, pri čemer imajo prav knjige za otroke in mladino izjemno pomembno vlogo. Maria Luise Weber opiše potujoče razstave, eno od pomembnejših dejavnosti Mednarodne mladinske knjižnice, IJB, v Münchnu. Jutta Reusch iz IJB pa predstavi in opiše priljubljene in kvalitetne literarno-glasbene prireditve za otroke na posestvu gradu Blutenburg, kjer domuje Internationale Jugendbibliothek.

Med tokratnimi dopisnicami je tudi dopisnica, na kateri Alenka Urh predstavlja knjigo Andreja Predina *Arlan pod preprogo* (z ilustracijami Petra Škerla, Morfemplus, 2022).

■ TANJA POGAČAR